

Kaisa Hilska
Hyppäyksentie 27
21130 POIKKO
050-5501470

Suomen Bordercolliet ja Australiankelpiet ry

ESITYS SYYSKOKOUKSELLE 2010

Esitän syyskokoukselle rotuunottojen avaamista australiankelpieillä.

Australiassa kelpie on yksi rotu, jossa lukumäärällisesti pienehkö populaatio on meillä tuntemamme australiankelpie, linja, jota kasvattavat koiransa ANKC:hen rekisteröivät kasvattajat. WKC, eli working kelpie council, on suuri yhdistys, joka hoitaa rekisteröintejä paimensukuisista kelpieistä. Rekisterissä on yli kymmenkertainen määrä koiria ja se on alunperin ollut yhteinen ja päällekkäinen ANKC:n kelpiekannan kanssa. Eturistiriidat käsittääkseni erityisesti rotuunottokysymysten osalta saivat 70-luvun lopulla kasvattajien pesäeron aikaan: rodun ulkomuotojalostukseen painottavat kasvattajat halusivat sulkea rotukirjan ja paimenkoirakasvattajat pitää sen auki, jotta hyviä farmikoiria saadaan otettua rotuun. Muitakin syitä varmaasti on ollut.

Vielä 2000-luvun alussa löytyi australiasta muutamia kasvattajia, joilla oli kaksoisrekattuja koiria sekä wkc:n että ankc: rekistereihin. Itse toin tällaisia pentuja suomeen kahdesta pentueesta. Niiden lukumäärä on kuitenkin vain muutamia, eikä se riitä työominaisuuksien rekonstruointiin Suomen ja Euroopan australiankelpie kannassa.

Euroopan tilanne on kirjava: Pohjoismaissa Ruotsi ja Norja ovat perustaneet -90 työtyypin kelpieille oman rekisterin: australian stock dog/working kelpie. Se on ei-näyttelytettävä rotu, jolla saa osallistua kokeisiin kaikissa koelajeissa kuten australiankelpieillä. Unkarissa mm. USA:n tuonti workkerit on rotuunotettu australiankelpieinä. FCI:n alaisissa MM kilpailuissa kilpailee vuosittain useita working kelpieitä, useimmiten australiankelpie – rotunimen alla. Näin oli myös Suomessa järjestetyissä agilityn MM-kilpailuissa.

Australiankelpieiden tehollinen populaatiokoko vuonna 2009 oli 21 yksilöä. Rekisteröintien määrä oli saman vuonna 67 kpl. Rodun kanta Suomessa on pieni, eikä geneettistä variaatiota ole niin runsaasti, että se pitkällä tähtäimellä riittäisi turvaamaan rodun säilymisen terveenä ja elinvoimaisena.

Ote Australiankelpieiden rotumääritelmästä:

YLEISVAIKUTELMA:

Notkea, toimelias, hyvärakenteinen, hyväkuntoinen ja lihaksikas koira, jolla on joustavat raajat. Kykenee työskentelemään väsymättä. Ei millään lailla hento.

LUONNE:

Hyvin tarkkaavainen, innokas ja erittäin älykäs; lauhkea, sopeutuvainen, väsymättömän tarmokas, uskollinen ja työteliäs. Luontainen taipumus lampaiden paimennukseen sekä maastossa että kotipiirissä. Kaikki muut kuin käyttökoiramaiset piirteet epätyypillisiä.

Meillä on lammastila, ja omat kelpieni ovat päivittäisessä työkäytössä korvaamattomia, ja lisäksi harrastekoiria PK-, pelastuskoiratoiminta-, Toko ja agilityharrasteissa. Työssäni koulutan paimenkoiria ja järjestän paimennuskursseja. Olen myös koulutettu paimennuksen ylituomari.

Ero nykyisen australiankelpiekannan ja rotumääritelmän välillä on selvä: viimeisen 6 vuoden aikana tilallani on paimennuskoulutuksessa käynyt 45-50 (SKL:rekisteröityä) australiankelpiä ja n. 15-20 paimensukuista (SPKY) kelpiä. Niiden ero näkyy paimennusominaisuuksissa selvästi, paimensukuisista koirista kaikilla yksilöillä on ollut riittävästi luontaisia taipumuksia, viettä ja ohjattavuutta työpaimennukseen, australiankelpiästä n. 10 yksilöllä. Muilla australiankelpieiksi rekisteröidyillä koirilla on ollut selviä puutteita paimennusominaisuuksissa viettikestävyuden ja eläinsilmän osalta, osalla myös rakenteen notkeuden, joustavuuden ja väsymättömyyden osalta. Tämä tilanne on huolestuttava, jos rotumääritelmää halutaan tulkita yleisvaikutelman ja luonteen osalta kirjaimellisesti, kuten ulkomuodon osalta pyritään tekemään.

Vaikka ulkomuodollinen kirjavuus paimensukuisilla kelpieillä on hieman suurempaa kuin australiankelpieillä, ei hajontaa ole sen enempää kuin bordercollieillakaan paimennus, harraste ja näyttelysukujen välillä. Geneettisesti riittävän variaatioiden määrän voidaan katsoa olevan rodulle hyödyllistä elinvoimaisuuden takaajana, ja näin ollen paimensukuisten koirien saaminen mukaan jalostuskantaan olisi rodulle etu.

Hyvä työkoira tekee eläinten siirroissa helposti enemmän kuin viiden ihmisen työn. Siihen rotu on alunperin luotu. Suomen Paimenkoirayhdistyksen ylläpitämässä rekisterissä on n. 100kpl työskenteleviä paimensukuisia working kelpieitä. Niitä on siis n. 1/4 Suomen kelpiepopulaatiosta. SPKY:n rekisterissä olevat kelpiet ovat tunnustusmerkittyj', sukuselviä,

useat rekisteröity myös WKC:hen. Jalostuskäytössä olevat koirat on terveystutkittu lonkkien osalta, raja-arvona A ja B. Niiden tulee omata normaali purenta ja uroksella tulee olla kaksi normaalia kivistä. Lisäksi niiden tulee suhtautua tuomarin käsittelyyn ystävällisesti. Jalostuskoirien on lisäksi tullut suorittaa hyväksytysti paimennuksen perusrata, joka vastaa SKL perusrataa mutta on kahden tuomarin arvioima ja sisältää PPR1:ssä vaadittujen osioiden lisäksi vaistonvaraisen kuljetuksen ja eläimen kiinnioton.

Luonteen ja ulkomuodon osalta paimensukuiset kelpiet mahtuvat australiankelpie rekisteriin hyvin, täysin työlinjaiset, mutta tuplarekatut Australiasta tai Unkarista tuodut koirat ovat Suomessa saaneet näyttelyissä ERIä, SERTejäkin.

Suomessa työkelpieiden rekisteriä on pitänyt yllä Suomen Paimenkoirayhdistys. Kelpien kanssa kilpaileminen SKL:n kokeissa on toiminut FIX-rekisterin kautta. Tämä on sulkenut pois aktiivikilpailijat, joilla on tavoitteita arvokisoihin tai valionarvoihin. Nyt kun SBCAK ry on alkanut järjestää paimennuskokeita, on tilanne vielä kierompi: ei paimenjalostetut sukulinjat pääsevät kisoihin suoraan, mutta varsinaisesti paimenjalostetut työlinjaiset kelpiet tulee FIX-rekata ja viedä esikokeiden kautta. Tämä ei houkuttele rinnakkaisen rekisteröintijärjestelmän (WKC/SPKY) sisällä olevan rodun edustajia kokeisiin. Jalostaminen on vaikeaa. FIX-koirilla lisäksi PK-lajit jäävät kokonaan pois mahdollisuuksista, vaikka esim. Ruotsissa paimenlinjaisia kelpieitä on ruotsinmestaruuskokeiden palkintopalleilla nähty useita yksilöitä.

Koska FCI :hin rekisteröityä , paimennuskykynsä todistanutta jalostusmateriaalia ei ole kuin muutamia yksilöitä ja näillä on keskinäistä sukulaisuutta, on sukusiitoksen välttämiseksi ja kannan terveyden ja elinvoiman sekä paimennusominaisuuksien säilyttämiseksi erittäin tarpeellista saada tilanteeseen muutos. Suomen Kennelliiton ja SBCAK ry:n tulee miettiä suhtautumisensa työtyypin kelpieen ja joko hyväksyä paimensukuisten kelpieiden rekisteröinti AK:n joukkoon esim. rotuunottojen kautta tai hyväksymällä SPKY:n ylläpitämässä rekisterissä olevat koirat suoraan esim. ER-rekisteriin tai Ruotsin mallin mukaan avata niille oma rotu, mikä sinänsä tuntuu typerältä sekkin, kun rotujen geeniperimät ovat joka tapauksessa koiraroduissa ahtaat ja uudet rajaamiset vain supistavat sitä.

Rotujärjestön SBCAK:ryn yleiskokoukselle esitän, että australiankelpieiden rotukirja avataan, ja paimenrekisterissä olevat kelpiet pääsevät rotuunoton kautta SKL:n ylläpitämään rekisteriin. Bordercollieilla on olemassa oleva, valmis rotuunottomenettely, jota voitaisiin hyvin sellaisenaan soveltaa kelpieillä: eli paimennuksen esikoe sekä tuomarilausunto.

Olen halukas toimimaan aktiivisesti sen puolesta, että työtyypin kelpieille, eli WK:lle, saadaan rotuoikeudet Suomessa myös SKL:n silmissä ja yhtäläinen oikeus osallistua kokeisiin. Olen henkilökohtaisesti halukas säilyttämään rodun yhtenä, mutta mikäli se ei ole mahdollista, avoin muille vaihtoehdoille, esim. Ruotsin mallille.

Naantalissa 10.8.2010

Kaisa Hilska